

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด

ทิพาวรรณ สมจิตร, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี, คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
e-mail: s.thipawan@bcnu.ac.th

นวกวรรณ์ ดอกชะบา, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี, คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
e-mail: navapornnamtok@bcnu.ac.th

มีทนา พรหมรักษา, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี, คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
e-mail: pukbung_bcnu@bcnu.ac.th

ทัศนวิวรรณ กรุงแสนเมือง, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี, คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
e-mail: tassa_aor@bcnu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างมารดาหลังคลอดที่พักฟื้นในโรงพยาบาล จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .70, .71, .87 และ .75 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ความสัมพันธ์บวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอดในระดับปานกลาง ($r = .56, p < .01, r = .67, p < .01$ ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .01$)

คำสำคัญ: การรับรู้ประโยชน์, การรับรู้อุปสรรค, การรับรู้ความสามารถของตนเอง, ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วันที่รับ (received) 29 ต.ค. 2564 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 12 พ.ย 2564 วันที่ตอบรับ (accepted) 16 ธ.ค. 2564

Associations between Perceived Value and Intentions of Exclusive Breastfeeding of First Six Months of Postpartum Mothers

Thipawan Somjit, Boromarajonani College of Nursing Udon Thani, Faculty of Nursing, Praboromajchanok Institute, e-mail: s.thipawan@bcnu.ac.th

Navaporn Dokchaba, Boromarajonani College of Nursing Udon Thani, Faculty of Nursing, Praboromajchanok Institute, e-mail: Navapornnamtok@bcnu.ac.th

Mattana Promruksa, Boromarajonani College of Nursing Udon Thani, Faculty of Nursing, Praboromajchanok Institute, e-mail: pukbung_bcnu@bcnu.ac.th

Thassaneewan Krungsangmeuang, Boromarajonani College of Nursing Udon Thani, Faculty of Nursing, Praboromajchanok Institute e-mail: tassa_aor@bcnu.ac.th

Abstract

The present study is descriptive study, which aims to study breastfeeding perceived value related to intension of excusive breastfeeding of first six months of postpartum mothers. Collected data from 115 postpartum mothers. The tool was a questionnaire about demographic data, the Perceived Benefits of Breastfeeding Questionnaire, the Perceived Barriers to Breastfeeding Questionnaire, the Breastfeeding Self-Efficacy and Intention to Exclusive Breastfeeding. The reliability Cronbach's Alpha Coefficient of .70, .71, .87 and .75, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's Correlation

The results of the study showed that Perceived Benefits of Breastfeeding and Breastfeeding Self-Efficacy revealed a significant related to intension of excusive breastfeeding of first six months of postpartum mothers ($r = .56, p < .01, r = .67, p < .01$, respectively). Only perceived Barriers to Breastfeeding were non-significant ($p > .01$).

Keywords: Perceived Benefits, Perceived Barriers, Breastfeeding Self-Efficacy and Intension of Excusive Breastfeeding

บทนำ

นมแม่มีสารอาหารครบถ้วนในปริมาณที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของทารก มีส่วนประกอบของโปรตีนที่ย่อยและดูดซึมได้ง่าย ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียที่เป็นอันตรายในระบบทางเดินอาหาร ลดโอกาสเกิดโรคภูมิแพ้ มีช่วยพัฒนาการของเซลล์สมองและประสาทตาของทารก (Kuchenbecker, Jordan, Reinbott, Herrmann, Jeremias, Kennedy et al, 2015) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังช่วยเสริมสร้างความผูกพันระหว่างแม่ลูก รวมทั้งเพิ่มความฉลาดทางปัญญาขึ้น 3.76 จุด โดยเฉพาะทารกที่กินนมแม่นานถึง 1 ปี และลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวจากการซื้อนมผสมหรือการรักษาพยาบาลทารกป่วยได้ประมาณเดือนละ 4,000 – 5,000 บาท (Victoria, Horta, Loret, Quevedo, Pinheiro, Gigante et al, 2015) องค์การอนามัยโลกเล็งเห็นความสำคัญและกำหนดเป้าหมายในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 เดือน ให้ได้ในอัตราอย่างน้อยร้อยละ 70 ภายในปี ค.ศ. 2030 ขณะที่ปัจจุบันอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังไม่ถึง 6 เดือน ทั่วโลกมีเพียงร้อยละ 41 เท่านั้น (WHO, 2019)

ปัจจุบันอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนทั่วโลกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 44 (UNICEF, 2020) และจากข้อมูลเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนต่ำที่สุด โดยอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนมีเพียงร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับซึ่งยังต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยทั่วโลก (National Statistical Office Thailand, 2020) จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (MICS6) พบว่า จากการรายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ของระบบข้อมูล HDC service กระทรวงสาธารณสุขปี 2559-2563 พบว่า เด็กแรกเกิดต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่างเดียวนานเพิ่มขึ้นและลดลงในแต่ละปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 , พ.ศ. 2560, พ.ศ. 2561, พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2563 มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังใน 6 เดือนแรกหลังคลอด ร้อยละ 60.15, 62.25, 50.88, 57.87 และ 62.08 ตามลำดับ (Ministry of Public Health, 2020)

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังใน 6 เดือนแรกหลังคลอดของมารดา โดยนอกจากการตัดสินใจและภาระของมารดา มีปัจจัยระดับต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติตั้งแต่ระดับมหภาค ได้แก่ นโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของสถานบริการ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและการติดตามระบบการติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในระดับจุลภาค มีปัจจัยเชิงปัจเจกและครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยจากภาวะสุขภาพของมารดา ปัจจัยจากทารก ความรู้ทัศนคติ และความมั่นใจต่อความสามารถในตนเองของมารดาในการให้นมแม่ การทำงานนอกบ้านของมารดา ปัจจัยการเกี่ยวพันจากสมาชิกในครอบครัวและชุมชน บริบททางสังคม ซึ่งรวมถึงประเพณีวัฒนธรรม และอิทธิพลของการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ (Thepha, Marais, Bell & Muangpin, 2017) มารดาที่มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังใน 6 เดือนแรกหลังคลอด (Chuprapan, Thiangthum, & Pichayapinyo, 2014) ถึงแม้มารดาจะทราบถึงประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แต่ยังมีปัจจัยของมารดาและทารกที่ส่งผลให้มารดาตัดสินใจหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 4-8 สัปดาห์แรกหลังคลอด เช่น การดูนมของทารกไม่ถูกต้อง ทารกไม่สบาย มารดาต้องกลับไปทำงาน และพบว่าสาเหตุที่มารดาที่ตัดสินใจหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังในช่วง 12 สัปดาห์หลังคลอด ได้แก่ ขาดความมั่นใจและไม่มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Buttham, Kongwattanukul, Jaturat & Soontrapa, 2017)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่หลากหลายส่งผลให้การแก้ไขปัญหาได้สำเร็จตามการรับรู้ของมารดาหลังคลอด โดยการรับรู้ที่จะเกิดขึ้นทางบวกส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การคาดการณ์ถึงอุปสรรคและประสบการณ์ในเชิงลบอาจจะส่งผลให้ขัดขวางต่อการปฏิบัติพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ควรจะเป็น ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการรับรู้ของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เฉพาะเจาะจงต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน ในการศึกษานี้ผู้วิจัยศึกษาในประเด็นการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

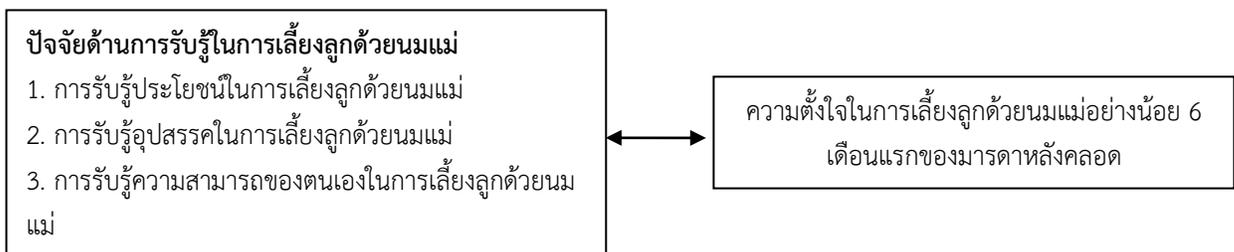
เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, Murdaugh & Parsons, 2006) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อศึกษาความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด ดังแสดงในภาพ

ภาพ กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นมารดาหลังคลอดที่พักฟื้นในแผนกหลังคลอด โรงพยาบาลกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2564

กลุ่มตัวอย่าง เป็นมารดาหลังคลอด แผนกหลังคลอดโรงพยาบาลกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 มีคุณสมบัติดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion Criteria)

1. มารดาที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตปกติ(การประเมินสุขภาพจิตหลังคลอดปกติ) ไม่มีโรคซึ่งเป็นข้อห้ามในการให้นมแม่
2. มารดาหลังคลอดที่คลอดทารกทางช่องคลอดและผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง

เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion Criteria)

1. มารดาที่มีโรคประจำตัวซึ่งเป็นข้อห้ามในการให้นมแม่
2. มารดาที่คลอดทารกตายในครรภ์
3. มารดาที่ต้องรับประทานยาที่ผลกระทบต่อทารกและหลังผ่านน้ำนม
4. มารดาที่ไม่ยินยอมให้ข้อมูลวิจัย
5. ทารกแรกเกิดมีปัญหาสุขภาพไม่สามารถดูนมแม่ได้

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในเชิงปริมาณโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ค่าแอลฟา (α) เท่ากับ .05 อำนาจการทำนาย (Power of Test) เท่ากับ .95 ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) เท่ากับ .3 คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.2 ได้จำนวน 115 คน ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะตามเกณฑ์ยุติการเข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวออกจากการวิจัย ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทดแทนเพื่อให้การวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยแบบสอบถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 10 ข้อ ลักษณะการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

โดยหลักเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด (Srisa-ard, 2013)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบสอบถามและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการหาความตรงของเนื้อหา พบว่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .67 ทุกข้อ และนำไปทดลองใช้กับมารดาหลังคลอดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เท่ากับ .70 แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เท่ากับ .71 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ .87 แบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ .75

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เมื่อโครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลกุมภวาปี รวมทั้งได้รับการอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานหลังคลอดโรงพยาบาลกุมภวาปี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ในการเก็บข้อมูล ก่อนเข้าเก็บข้อมูลวิจัยทุกครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แนะนำตัว ชี้แจงข้อมูลและวัตถุประสงค์ สิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลกุมภวาปี หนังสือรับรองเลขที่ KPEC 1/2564 คณะผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล หากกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย จะขอให้ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมฯ และหากกลุ่มตัวอย่างมีความขัดข้องในการให้ข้อมูล สามารถไม่ตอบคำถามและถอนตัวออกจากการศึกษาได้ตลอดเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล โดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ระดับการรับรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle, 1998) ค่าระดับของความสัมพันธ์ ดังนี้ .90 - 1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก .70 - .90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง .50 - .70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง .30 - 0.50 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนใหญ่อายุระหว่าง 25 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.09 สถานภาพสมรส ร้อยละ 74.80 การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 71.70 ส่วนใหญ่เป็นผู้ว่างงาน ร้อยละ 21.73 มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 70.43 มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ร้อยละ 59.13 และมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนานกว่า 6 เดือน ร้อยละ 86.95

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการรับรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	Mean	SD.	แปลผล
การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.50	.43	มาก
การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	3.01	.70	ปานกลาง
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.37	.50	มาก
ภาพรวม	3.96	.35	มาก

จากตารางพบว่า การรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($Mean = 3.96, S.D = .35$) โดยการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับมาก ($Mean = 4.50, S.D = .43$) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับมาก ($Mean = 4.37, S.D = .50$) และการรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($Mean = 3.01, S.D = .70$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรก
ของมารดาหลังคลอด

รายการ	Mean	SD.	แปลผล
ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรก ของมารดาหลังคลอด	4.44	.45	มาก

จากตารางพบว่า ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย 6 เดือนแรกตามความตั้งใจของมารดาหลังคลอดอยู่ในระดับมาก ($Mean = 4.44, S.D = .45$)

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
 อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0.56	.00**
การรับรู้อุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0.15	.11
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0.67	.00**

**p-value < 0.01

จากตารางพบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอดในระดับปานกลาง ($r = .56, p\text{-value} = .00$) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอดในระดับปานกลาง ($r = .67, p\text{-value} = .00$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด พบว่ามารดาหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอดอยู่ในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.44 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมารดาหลังคลอดที่ศึกษามีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนแรก ซึ่งเกี่ยวข้องกับมารดาหลังคลอดส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และมารดาหลังคลอดบางรายอยู่ระหว่างการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wansawat, et.al (2014) ที่ศึกษาความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนของมารดาหลังคลอด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และเป็นมารดาที่อยู่ระหว่างให้นมบุตร ซึ่งมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนหลังคลอด อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 42.85

การรับรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยการรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอดในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim, et al (2020) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของนมแม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด สอดคล้องกับการศึกษาของ Ritta, et.al (2020) ศึกษาความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนในมารดาหลังคลอด โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน ซึ่งอธิบายได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนทำให้มารดาเกิดความมั่นใจ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม รวมถึงการรับรู้ประโยชน์ของนมแม่ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน

ส่วนการรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด ไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด และมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับปานกลาง ($Mean=3.01, S.D = .70$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Khonsung, et al. (2021) ที่ศึกษาในมารดาหลังคลอดที่คลอดในโรงพยาบาล 6 แห่งภาคเหนือประเทศไทยพบว่า การรับรู้ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด ส่วนใหญ่รับรู้ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.75 ทั้งกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนและกลุ่มที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน พบว่าปัจจัยการรับรู้ปัญหาอุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน จากการศึกษาของ Thepha, et al. (2017) ในมารดาหลังคลอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสนทนากลุ่มพบว่ามารดาควรได้รับการส่งเสริม ช่วยเหลือ แก้ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะทำให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนมารดาที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างเดียวอย่าง 6 เดือนให้ประสบความสำเร็จ และจัดทำสื่อความรู้แบบออนไลน์หรือผ่านสื่อต่างๆ ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแนวใหม่ หรือช่องทางการช่วยเหลือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาที่มีพบอุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1.2. ควรส่งเสริมหรือเน้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และบทบาทของพยาบาลนมแม่ในการส่งเสริมและการช่วยเหลือมารดาหลังคลอดในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน และให้นักศึกษสร้างแรงจูงใจและสร้างความสามารถของตนเองของมารดาหลังคลอดให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือนหลังคลอด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยระยะยาวโดยศึกษาไปข้างหน้าในกลุ่มมารดาหลังคลอดหลังคลอดที่มีบุตรอายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี ในประเด็นความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริม ช่วยเหลือปัญหาต่างๆที่ส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือนให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Buttham, S., Kongwattanakul, K., Jaturat, N. & Soontrapa, S. (2017). Rate and Factors Affecting Non-exclusive Breastfeeding among Thai Women under the Breastfeeding Promotion Program. *International Journal of Women's Health*, 9, 689-694.
- Chuprapan, P., Thiangthum, W., & Pichayapinyo, P. (2014). Factors Influencing Exclusive Breastfeeding within a 6 Months' Period among Mothers in South Central Region of Thailand. *Graduate Research Conference 2014 Khon Kaen University*. (in Thai)

- Kim, Y., Lee, J. L., Jang, I. S. & Park, S. (2020). Knowledge and Health Beliefs of Gestational Diabetes Mellitus Associated with Breastfeeding Intention Among Pregnant Women in Bangladesh. *Asian Nursing Research*, 14, 144-149
- Khongsung, P., Yimyam, S., Xuto, P. & Chaloumsuk, N. (2020). Factors Predicting Exclusive Breastfeeding among Thai Adolescent Mothers at 6-months Postpartum. *Pacific Rim International Journal Nursing Research*, 25(1), 34-47.
- Kuchenbecker, J., Jordan, I., Reinbott, A., Herrmann, J., Jeremias, T., Kennedy, G. et al. (2015). Exclusive Breastfeeding and its Effect on Growth of Malawian Infants: results from a Cross-sectional Study. *Pediatrics International Child Health*, 35(1), 14-23.
- Ministry of Public Health. (2020). *Report of Percentage Exclusive Breastfeeding in Newborn – 6 months old*. Retrieved November 17, 2021, from https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=pformatted/format1.php&cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=4164a7c49fcb2b8c3ccca67dcdcf28bd0
- National Statistical Office. (2020). *Monitoring the Situation of Children and Women: Thai. Multiple Indicator Cluster Surveys: MICS*. National Statistical Office.
- Pender, N.J., Murdaugh, C.L. & Parsons, M.A. (2006). *Health Promotion in Nursing Practice*. 5th (ed). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Ritta, W., Tachasuksri, T., Suppasri, P. (2020). Factors Predicting Exclusive Breastfeeding Intention for 6 Months among Working Mothers in the Industry. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University*, 28(3), 66-78.
- Srisa-ard, B. (2013). *Statistical methods STA researched vol.1 (5th edition)*. Suweerivasarn co.th, Bangkok.
- Thepha, T., Marais, D., Bell, J. & Muangpin, S. (2017). Facilitators and Barriers to Exclusive Breastfeeding in Thailand: A Narrative Review. *Journal of Community & Public Health Nursing is an Open Access*, 3(1), 1-9.
- UNICEF. (2020). *Infant and young child feeding*. Retrieved January 3, 2018 from: <https://data.unicef.org/topic/nutrition/infant-and-young-child-feeding>
- Victoria, C.G., Horta, B.L., Loret, d.e., Mola, C., Quevedo, L., Pinheiro, R.T., Gigante, D.P. et al. (2015). Association between Breastfeeding and Intelligence, Educational Attainment, and Income at 30 years of Age: A Prospective Birth Cohort Study from Brazil. *The Lancet Global Health*, 3(4), 199-205.
- Wansawat, T., Kaleang, N., Phibal, A., Jaisomkorn, R. & Hayeese, W. (2014). Factors Influencing Intention to Exclusive Breastfeeding for 6 Months of Mothers in Naradhiwat Province. *Nursing Journal*, 41, 123-133. (in Thai)
- World Health Organization. (2020). *Breastfeeding*. Retrieved November 17, 2021, from www.who.int/topics/breastfeeding/en